

Juryrapport Steenbergen Stipendium

De jury bestond dit jaar uit de altijd geweldige Kim Bouvy, galerist extraordinair Ron Mandos en mij zelf.

Elk jaar bezoekt de jury *die* kunstacademies, die een aparte richting fotografie hebben.

Dit zijn: de KABK Den Haag, St Joost Academie Breda, AKI Enschede, Rietveld Academie Amsterdam en de HKU Utrecht.

Opnieuw heeft de Steenbergen Stichting dit jaar ervoor gekozen om een 'shortlist' samen te stellen.

Het juryrapport

U bent het inmiddels van ons gewend: allereerst hebben wij toch altijd de behoefte om iets te zeggen over de kwaliteit van het onderwijs op de academies en de wijze waarop deze haar studenten een goede start gunt. U bent het ook al gewend dat wij dan fel van leer trekken, want streng, dat zijn wij zeker. Maar dit jaar is er iets ongebruikelijks: er is veel goeds te melden! Vorig jaar was de jury bijvoorbeeld nog bijzonder kritisch over de afdeling fotografie aan de AKI, dit jaar waren wij blij verrast: een grote groep afstudeerders, heel gevarieerd en actueel werk, veel werk dat zich tot de hedendaagse fotografie verhoudt. Het was een plezier om in Enschede te zijn.

Er zijn eigenlijk 2 bewegingen zichtbaar bij de academies: -fotografie als medium, ingezet voor autonome projecten, wat tegelijkertijd wel de vraag stelt in hoeverre er dan nog sprake is van een fotografie opleiding? Dit is niet kritiek, maar een wel een gedachte.

Voor de Rietveld lijkt zich steeds meer te bewegen naar de 'autonomen'. Dit jaar was daar opvallend hoe daar bestaand beeld, 'found footage' in de vorm van grafische afbeeldingen, knipsels, foto's uit tijdschriften, werden gecombineerd met het eigen beeld. Er is daar inhoudelijk veel aandacht voor wat een beeld is en welke gedaanten dat aan kan nemen, het beheersen van (fotografische) technieken is daar niet een beginsel, maar een uitvloeisel van de eigen fascinaties en daardoor hier en daar wat wisselend, wat het werk niet altijd ten goede kwam.

Daar tegenover staat bijvoorbeeld de HKU, die duidelijk een 'redactioneel' profiel kiest; veel aandacht voor techniekbeheersing en hoe men een verhaal in beeld vertelt. Het levert zeer gedegen werk op, maar wel wat behoudend en lijkt weinig op te hebben met ontwikkelingen van de visuele beeldcultuur in het algemeen (met uitzonderingen!) De onderwerpskeuze van de verschillende series is ook zeer behoudend en doet traditioneel documentair aan.

De presentatie, dit jaar ook in een ander gebouw, was echter wel zorgvuldig en er was met zorg gekeken naar de uitvoering van de werken, de school is duidelijk betrokken.

KABK lijkt hierin een goede middenweg gevonden te hebben tussen een professionele werkhouding die ruimte overlaat voor experiment, het ontwikkelen van een eigen visie maar met aandacht voor techniek en presentatie. De wijze waarop zij hun studenten helpen zich professioneel te presenteren is een voorbeeld voor andere academies. Het feit dat dit jaar het ministerie van financiën leegstond en de studenten daar terecht konden hielp natuurlijk, maar uit de hele presentatie daar bleek dat geïnvesteerd is en dat studenten zorgvuldig begeleid worden in deze cruciale fase.

Over Sint Joost is dit jaar moeilijk iets te zeggen, het was maar een kleine groep.

Ongelukkige presentatie, het sandwichen met andere afdelingen werkte nog steeds ongelukkig en er werd geen optimaal gebruik gemaakt van de ruimtes, maar dat is een opmerking in het

algemeen over de eindexamententoonstelling: de lijn van vorig jaar lijkt te zijn doorgezet en wij vragen ons nog steeds af waarom.

Ook dit jaar blijkt dat op academies vaak combinaties tussen verschillende technieken gemaakt worden: fotografie en video-installatie, fotografie gemonteerd in film, fotografie van sculpturale installaties en fotografie gecombineerd met tekeningen. Hieruit wordt zichtbaar dat hedendaagse jonge kunstenaars zich niet per se aan een medium of genre gehouden voelen en zij tonen zich kundig in het zoeken naar die combinaties die het meeste recht doen aan hun behoeften. Opnieuw zijn dit jaar twee 'thema's' dominant: het onderzoek naar het landschap en de verbeelding van de persoonlijke leefwereld. Maar ook opnieuw worden deze thema's op zeer uiteenlopende wijze benadert, daar zijn geen duidelijke tendensen in aan te wijzen.

Thijs Koelink/Apache van de **HKU** in Utrecht maakte veel indruk met zijn DVD: Hij volgt de bewoners (studenten, kunstenaars, criminelen, immigranten) van een voormalig studentenhuis en laat het ontstaan van een underground subculture zien binnen een verpauperde wijk in Utrecht. Op een heel vloeiende manier verweeft hij stilstaand en bewegend beeld met elkaar, daarmee optimaal gebruik makend van geluid. Ook verwerkt hij televisiebeelden en hij toont een bewustzijn van de betekenis van beeld en zijn representatie. De fictieve laag die hij aanbrengt, hij betreft de kijker en maakt het rauwe verhaal draagbaar. Daarmee weerspiegelt hij zijn eigen generatie, die gewend is om veel verschillende beelden te consumeren en daarbij ook te interpreteren. De film boeit door de meesterlijke montage van fotografie, film en tv-beelden in combinatie met de muziek.

Twee studenten van de **Rietveld Academie** in Amsterdam sprongen de jury in het oog: **Eva Fiore Kovacovsky** bouwt in haar werk 'The Factory' met papier, karton en ander gevonden materiaal een denkbeeldige architectuur van object, kleine gebouwen en sculpturen.. Bijzonder is de wijze waarop zij haar constructies herfotografeert: zij kiest hiervoor standpunten en uitsneden die de constructies ondersteunen en versterken en niet slechts een reproductie van het gebouwde zijn. Eva reconstrueert de landschappen van haar herinnering, uit haar thuisland Zwitserland. Dat deze landschappen, vol buitenlucht en ongerepte natuur worden herbouwd in de eigen huiselijke setting, met attributen die voorhanden zijn, roept een prettige spanning op en geeft ruimte aan de verbeelding.

Daarnaast maakte **Rob van der Nol** indruk met zijn verschillende series die afzonderlijk en in verband met elkaar werken: Portretten van jongens op de rand van seksualiteit naast een wand voor zwart/wit fotootjes van zwerfjongens en nachtelijke ontmoetingen. Daarnaast een serie formele beelden van ontmoetingsplekken in een bosachtige omgevingen. Het werk was volwassen en doorwrocht. De suggestieve spanning van het werk is indrukwekkend.

Op de **St Joost Academie** in Breda was **Anke van Iersel** interessant. Zij schetst in haar serie 'Complete me' beelden die vrij associatief bij elkaar gebracht zijn en een eigentijdse echte wereld tonen: het leven van een jonge vrouw en haar sociale omgeving. Snapshots en portretten, landschappen en geënceneerde beelden bij elkaar vertellen het verhaal van een gezin, vrienden, dromen, dagelijksheid.

De **AKI** in Enschede kende ditmaal voor het eerst ook een grote groep afstudeerders en bij hen was **Hannah Horsch** volgens de jury het meest opvallend. In een zorgvuldig en poëtisch onderzoek van het landschap laat zij een combinatie van tekeningen en fotografie zien. De

beelden ontstaan ter plaatse, eerst de tekening dan foto. Hierbij wil zij onderzoeken hoe het tekenen haar manier van kijken en van fotograferen kan beïnvloeden. In de doka grijpt ze in waardoor de uiteindelijke foto pas definitief ontstaat. De verstilling en de tijdloosheid van een fascinatie leidt tot kleine maar doorwrochte onderzoeken.

De combinatie van tekeningen en foto's doet heel natuurlijk aan. Hierdoor kan zij haar visie op de dingen laten zien en zo de manier van kijken beïnvloeden.

De **KABK** in Den Haag had de grootste groep afstudeerders, en levert bovendien de grootste groep genomineerden voor het Steenbergen Stipendium.

Christian van der Kooij maakt een werk over jongeren die bij het uitgaan in groepjes bij elkaar klonteren. Niet alleen koos hij goed de plekken en momenten waar jongeren dit soort heerlijk vaag gedrag vertonen, maar hij fotografeerde ze ook met een mooie flitstechniek waardoor de groepjes geïsoleerd raken zonder dat de sfeer te veel verstoord raakt. Daarnaast was ook een video waarin op een performanceachtige manier poëtisch ingegrepen wordt in de interactie van jongeren.

Sanne Schouwink maakte met 'Klein Geluk' en 'Zoals je het wilt' ook een combinatie van fotografie en video. Het werk gaat over het geluk binnen een relatie. De foto's tonen het kleine geluk van bijvoorbeeld samen op de bank zitten met je voeten op zijn schoot: Sanne heeft oog voor een klein onderwerp en kiest de momenten goed. De video is een opstelling van twee monitoren tegenover elkaar van waaruit twee mensen die duidelijk een relatie met elkaar hebben een dialoog met elkaar voeren. Uit een kleine opmerking ontstaat een venijnige ruzie, de kijker staat 'tussenbeide' in en is een beetje gegeneerd. Tegelijk is het ook erg geestig en herkenbaar.

Emilio Troncoso-Larrain fotografeerde LAN-parties, massale bijeenkomsten waar gamers bij elkaar komen en hun computers aan elkaar sluiten: meesterlijke beelden van een boeiende groep die vooral uit jongens bestaat. Troncoso-Larrain begrijpt goed waar de essentie van deze bezigheid in ligt: het fanatisme en de buitensporige hoeveelheid tijd die eraan op gaat. Hij weet dit mooi weer te geven. Net als Apache is hij tegelijkertijd onderdeel en scherp observator van zijn eigen subcultuur, door zijn distantie weet hij ons een in intieme blik te gunnen op een voor velen onzichtbare wereld en weet deze bloot te leggen in zijn extremiteit.

Ook **Jelle Ooijevaar** met 'Een grote tuin' had een mooi project. Hij tast in zijn serie imaginaire landschappen de maakbaarheid en typologie van het Nederlandse landschap af en onze ervaring ervan. De landschappen zijn overduidelijk digitaal gemanipuleerd, daarmee refererend aan het kunstmatige dat het Nederlandse landschap in zich herbergt. Eveneens ontwikkelde hij een computerprogramma, waarbij bezoekers zelf landschappen met een aantal gegevens elementen kunnen samenstellen en uitprinten. De vele varianten van de bezoekers geven een interessant beeld van heersende ideeën over mooie en lelijk.

Runner-up: Christiaan van der Kooij

Christiaans ingetogen manier van werken maakte veel indruk ons.

Zeer ongebruikelijk en voor het eerst en waarschijnlijk ook voor het laatst, een tweede runners-up: Thijs Koelink/Apache

Het was zijn meesterlijke manier van monteren en documenteren waardoor wij hem nomineerden.

Winnaar: Hannah Horsch

Hannah's visie op het landschap, haar onderzoek naar de beeldende elementen ervan en het resultaat: de combinatie van tekeningen en foto's zijn authentiek en een boeiende ervaring.